

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2014. február 27.*

„Fellebbezés — Állami támogatások — Szociálishakás-építő szervezetek részére nyújtott támogatási programok — Összeegyeztetethezéről szóló határozat — A nemzeti hatóságok uniós jognak való megfelelés érdekében vállalt kötelezettségei — Az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése — Megsemmisítés iránti kereset — Elfogadhatósági feltételek — Eljáráshoz fűződő érdek — Kereshetőségi jog — Személyükben és közvetlenül érintett kedvezményezettek — A »zárt kör« fogalma”

A C-132/12. P. sz. ügyben,

a **Stichting Woonpunt** (székhelye: Maastricht [Hollandia]),

a **Stichting Havensteder**, korábban Stichting Com.wonen (székhelye: Rotterdam [Hollandia]),

a **Woningstichting Haag Wonen** (székhelye: Hága [Hollandia]),

a **Stichting Woonbedrijf SWS.Hhvl** (székhelye: Eindhoven [Hollandia])

(képviselik őket: P. Glazener és E. Henny advocaten)

fellebbezőknek

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2012. február 29-én benyújtott fellebbezése tárgyában,

a másik fél az eljárásban:

az **Európai Bizottság** (képviseli: H. van Vliet, S. Noë és S. Thomas, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: A. Tizzano tanácselnök, M. Berger és E. Levits (előadó) bírák,

főtanácsnok: M. Wathelet,

hivatalvezető: M. Ferreira tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2013. április 17-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: holland.

a főtanácsnok indítványának a 2013. május 29-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Fellebbezésükben a Stichting Woonpunt, a Stichting Havensteder (korábban: Stichting Com.wonen), a Woningstichting Haag Wonen és a Stichting Woonbedrijf SWS.Hhvl az Európai Unió Törvényszéke által a T-203/10. sz., Stichting Woonpunt és társai kontra Bizottság ügyben 2011. december 16-án hozott végzés (a továbbiakban: megtámadott végzés) hatályon kívül helyezését kérik, amely végzésben a Törvényszék elutasította az E 2/2005. és N 642/2009. sz. állami támogatásról (Hollandia – Létező támogatás és különleges projekttámogatás lakásépítő szövetkezetek részére) szóló, 2009. december 15-i C(2009) 9963 végleges bizottsági határozat (a továbbiakban: vitatott határozat) megsemmisítése iránt indított keresetüket.

A jogvita előzményei és a vitatott határozat

- 2 A jogvita alapjául szolgáló tényállást a Törvényszék a megtámadott végzés 1–14. pontjában a következőképpen foglalta össze:
 - „1 A felperesek [...] Hollandiában székhellyel rendelkező lakásépítő szövetkezetek (woningcorporaties, a továbbiakban: wocok). A wocok olyan nonprofit szervezetek, amelyek célja, hogy lakásokat szerezzenek meg, építsenek és adjanak bérbe lényegében hátrányos helyzetű személyek és szociálisan hátrányos helyzetben lévő csoportok számára. A wocok olyan más tevékenységeket is végeznek, mint a magasabb lakbérű lakások építése és bérbeadása, eladásra szánt lakások építése, valamint közcélú ingatlanok építése és bérbeadása.
 - 2 2009. december 15-én a Bizottság elfogadta a [vitatott] határozatot.
 - 3 Először is, ami az E 2/2005. sz. támogatást illeti, a holland hatóságok 2002-ben bejelentették a Bizottságnak a wocok részére nyújtott általános állami támogatási rendszert. Mivel a Bizottság úgy vélte, hogy a wocok finanszírozásával kapcsolatos intézkedések létező támogatásoknak minősülhetnek, a holland hatóságok ezt követően visszavonták bejelentésüket.
 - 4 2005. július 14-én a Bizottság az [EUMSZ 107. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) 17. cikke alapján levelet küldött a holland hatóságoknak, amelyben a wocok részére nyújtott általános állami támogatási rendszert létező támogatásoknak minősítette (E 2/2005. sz. támogatás), és kétségeit fejezte ki e rendszer közös piaccal való összeegyeztethetőségét illetően. Előzetesen a Bizottság rámutatott arra, hogy a holland hatóságoknak módosítaniuk kell a wocok által ellátandó közszolgáltatási feladatot oly módon, hogy a szociális lakásokat egy egyértelműen meghatározott, hátrányos helyzetű személyekből vagy szociálisan hátrányos helyzetben lévő csoportokból álló célcsoport számára tartásuk fenn. Megjegyezte, hogy a wocoknak valamennyi üzleti tevékenységüket piaci feltételek mellett kell végezniük, és azok nem részesülhetnek állami támogatásokban. Végül rámutatott arra, hogy a szociális lakások kínálatát a hátrányos helyzetű személyek és szociálisan hátrányos helyzetű csoportok igényeihez kell igazítani.
 - 5 E levél elküldését követően a Bizottság és a holland hatóságok tárgyalásokat kezdtek annak érdekében, hogy megteremtsék a támogatási programnak az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdésével való összhangját.

- 6 2007. április 16-án a Vereniging van Institutionele Beleggers in Vastgoed, Nederland [...] (Hollandia intézményi ingatlanbefektetőinek szövetsége) panaszt nyújtott be a Bizottsághoz a wocoknak nyújtott támogatásokkal kapcsolatban. 2009 júniusában a Vesteda Groep BV csatlakozott ehhez a panaszhoz.
- 7 2009. december 3-i levelükben a holland hatóságok kötelezettségvállalásokat javasoltak a Bizottságnak a wocok részére nyújtott általános állami támogatási rendszer módosítására vonatkozóan.
- 8 A [Holland Királyság] által a wocok részére nyújtott és az E 2/2005. sz. eljárásban érintett állami támogatások általános rendszere az alábbi intézkedéseket tartalmazza:
- a) állami garancia a Garanciaalap által szociális lakások építésére nyújtott kölcsönökre vonatkozóan;
 - b) a Centraal Fonds Volkshuisvesting (központi lakásalap) támogatásai, projektenkénti támogatás, illetve kedvezményes kamatú kölcsön vagy közvetlen támogatás formájában nyújtott ésszerűsítési támogatás;
 - c) földterületek helyi önkormányzatok általi eladása a piaci árnál alacsonyabb áron;
 - d) kölcsönfelvételi jog a Bank Nederlandse Gemeentennél.
- 9 A [vitatott] határozatban a Bizottság ezen intézkedések mindegyikét állami támogatásnak minősítette, és úgy ítélte meg, hogy a lakásépítő szervezetek holland finanszírozási rendszere létező támogatásnak minősül, amelyet az EK-Szerződés hatálybalépése előtt vezettek be Hollandiában, és a későbbi módosítások nem eredményeztek lényegi változást.
- 10 A [vitatott] határozat (41) preambulumbekzdésében a Bizottság kifejtette:
- »A holland hatóságok kötelezettséget vállaltak a wocok működésének és a számukra előnyt biztosító intézkedések módosítására. Ami a különböző módosításokat illeti, a holland hatóságok benyújtották a Bizottsághoz a rendelkezések tervezeteit. Az új szabályokat egy új, 2010. január 1-jén hatályba lépett miniszteri rendelet és egy új, 2011. január 1-jén hatályba lépő lakástörvény tartalmazza. [...]«
- 11 A Bizottság megvizsgálta a wocok finanszírozási rendszerére vonatkozó E 2/2005. sz. támogatás holland hatóságok által vállalt kötelezettségek alapján módosított változatának összeegyeztethetőségét. A [vitatott] határozat (72) preambulumbekzdésében arra a következtetésre jutott, hogy »a szociális lakásokkal összefüggő tevékenységek, mint a magánszemélyek részére történő lakásépítés és e lakások bérbeadása – a kiegészítő infrastruktúrák építését és fenntartását is beleértve – [...] címén kifizetett támogatások összeegyeztethetők az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdésével«. Következésképpen a Bizottság elfogadta a holland hatóságok kötelezettségvállalásait.
- 12 Másodsorban, ami az N 642/2009. sz. támogatást illeti, a holland hatóságok 2009. november 18-án bejelentettek egy új, a hanyatló városi negyedek felújítására irányuló támogatási programot, amelyet »bizonyos kerületekre vonatkozó különleges projekt támogatásnak« minősítettek, és amelynek a kiválasztott negyedekben működő wocok a kedvezményezettjei. Ezt az új támogatási programot a holland hatóságok kötelezettségvállalásai nyomán módosított létező támogatási programra vonatkozó intézkedések feltételeivel azonos feltételek mellett kell alkalmazni.

- 13 Az N 642/2009. sz. támogatás formája a közvetlen támogatás lenne, amelyet a Centraal Fonds Volkshuisvesting fizetne ki a legelhanyagoltabb városi közösségek területének megfelelő, korlátozott földrajzi területeken való lakásépítésre és e lakások bérbe adására vonatkozó különleges projektek megvalósítása érdekében. Finanszírozását egy új, a tevékenységeiket az érzékeny városi területeken kívül ellátó wocok által fizetendő adó biztosítaná.
- 14 A [vitatott] határozatban a Bizottság úgy vélte, hogy az N 642/2009. sz. támogatás összeegyeztethető a közös piaccal. Úgy ítélte meg, hogy »a magánszemélyek részére történő lakásépítésre és e lakások bérbeadására irányuló tevékenységek – a kiegészítő infrastruktúrák építését és fenntartását, valamint a közcélú ingatlanok bérbeadását is beleértve – után kifizetett támogatások összeegyeztethetők az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdésével«. Következésképpen úgy határozott, hogy nem emel kifogást a bejelentett új intézkedésekkel kapcsolatban.”

A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott végzés

- 3 A Törvényszék Hivatalához 2010. április 30-án benyújtott keresetlevelükkel a fellebbezők az EUMSZ 263. cikk alapján keresetet indítottak, amely a vitatott határozat megsemmisítésére irányult.
- 4 A fellebbezők keresetük alátámasztása érdekében különböző jogalapokra hivatkoztak.
- 5 A Bizottság – anélkül, hogy e tekintetben formálisan kifogást emelt volna –előzetesen vitatta e kérelem elfogadhatóságát, egyrészt arra hivatkozva, hogy a vitatott határozat E 2/2005. sz. támogatásra vonatkozó része az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése értelmében nem érintette személyükben a fellebbezőket, másrészt a fellebbezőknek a vitatott határozat N 642/2009. sz. támogatásra vonatkozó részének megtámadásához nem fűződik érdekük.
- 6 Ezzel összefüggésben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy előzetesen e kérdésről kell határozni.
- 7 Először is a Törvényszék, miután megállapította, hogy a fellebbezők a vitatott határozat E 2/2005. sz. támogatásra vonatkozó részének nem voltak címzettjei, és a megtámadott végzés 29. pontjában emlékeztetett arra, hogy e körülmények esetén valamely vállalkozás a Bizottság ágazati támogatási programot tiltó határozatával szemben nem nyújthat be elfogadható keresetet, ha e vállalkozást ezen határozat csak a szóban forgó ágazathoz való tartozása miatt, vagy az említett program potenciális kedvezményezettjének minőségében érinti, e végzés 30. pontjában kimondta, hogy ugyanez a helyzet az olyan határozat megsemmisítésére irányuló keresettel kapcsolatban is, amellyel a Bizottság a nemzeti hatóságok kötelezettségvállalásait figyelembe véve a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánította a szóban forgó támogatási program módosításait.
- 8 A jelen esetben a Törvényszék a megtámadott végzés 31. és 32. pontjában megállapította, hogy a lakásépítő szövetkezeti minőséget olyan objektív kritériumok alapján állapítják meg, amelyeknek határozatlan számú piaci szereplő tud a vitatott határozatban szereplő E 2/2005. sz. támogatás potenciális kedvezményezettjeként megfelelni.
- 9 A Törvényszék ebből azt a következtetést vonta le, hogy önmagában a lakásépítő szövetkezeti minőség alapján a fellebbezők nem tekinthetők a vitatott határozat E 2/2005. sz. támogatásra vonatkozó része által személyükben érintetteknek.
- 10 Ezt követően a megtámadott végzés 38–50. pontjában a Törvényszék a fellebbezők érveinek cáfolatával foglalkozott.
- 11 Legelőször is rámutatott arra, hogy a fellebbezők által az álláspontjuk alátámasztására hivatkozott ítéletek – vagyis a Bíróság által a 11/82. sz., Piraiki-Patraiki és társai kontra Bizottság ügyben 1985. január 17-én hozott ítélet (EBHT 1985., 207. o.), valamint a C-182/03. és C-217/03. sz., Belgium és

Forum 187 kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. június 22-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-5479. o.) – alapjául szolgáló ügyek különböznek a Törvényszék előtt folyamatban lévő üggtől, mivel a felperesek a Bíróság e két ítéletének alapjául szolgáló ügyben olyan csoporthoz tartoztak, amelynek mérete nem növekedhetett tovább a szóban forgó határozat elfogadását követően.

- 12 Ezt követően a Törvényszék kimondta, hogy a fellebbezők nem hivatkozhatnak arra, hogy csekély a kockázata, hogy valamely intézmény lakásépítő szövetkezetként új engedélyt kap, és arra sem hivatkozhatnak, hogy a korábban engedélyt szerző wocok azonosíthatók voltak a vitatott határozat elfogadásának időpontjában. Ezzel kapcsolatban emlékeztetett arra, hogy az, hogy meghatározható valamely intézkedés hatálya alá tartozó személyek száma, sőt kiléte is, nem jelenti azt, hogy úgy kell őket tekinteni, mint akiket ez az intézkedés személyükben érint.
- 13 A fellebbezők azon érvére válaszul, mely szerint a létező wocokat nem ugyanolyan módon érinti a vitatott határozat, mint a jövőben engedélyt szerző wocokat, a Törvényszék legelőször is kiemelte, hogy az e határozatban szereplő támogatási programot a Bizottság a jövőre nézve összeegyeztethetőnek nyilvánította a belső piaccal. Ezt követően emlékeztetett arra, hogy az, hogy valamely gazdasági szereplőt versenytársainál gazdasági szempontból jobban érint valamely intézkedés, nem teszi lehetővé e gazdasági szereplő egyénítését. Végül a Törvényszék kimondta, hogy a fellebbezők objektív kritériumok alapján meghatározott gazdasági szereplők csoportjába tartoznak, amelytől nem különböznek.
- 14 A megtámadott végzés 52. pontjában arra a következtetésre jutott a Törvényszék, hogy a fellebbezőket a vitatott határozat E 2/2005. sz. támogatásra vonatkozó része nem érintette személyükben.
- 15 Másodsorban, a vitatott határozatnak az N 642/2009. sz. támogatásra vonatkozó részét illetően, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a fellebbezők az új támogatás vizsgálata során nem hivatkozhatnak egy korábbi, állítólagosan kedvezőbb helyzetre. Kiemelve, hogy a vitatott határozat olyan támogatásokat nyilvánít összeegyeztethetőnek, amelyeknek a fellebbezők potenciális kedvezményezettjei, a megtámadott végzés 63. pontjában kimondta, hogy a fellebbezők nem bizonyították a vitatott határozat N 642/2009. sz. támogatásra vonatkozó részének megtámadásához fűződő érdeküket.
- 16 Következésképpen a Törvényszék a keresetet – mint elfogadhatatlant – teljes egészében elutasította.

A felek kérelmei

- 17 Fellebbezésükben a fellebbezők azt kérik, hogy a Bíróság:
 - helyezze hatályon kívül a megtámadott végzést;
 - utalja vissza az ügyet a Törvényszékhez; és
 - a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.
- 18 A Bizottság azt kéri a Bíróságtól, hogy utasítsa el a fellebbezést, és a fellebbezőket kötelezze a költségek viselésére.

A fellebbezésről

- 19 Fellebbezésük alátámasztása érdekében a fellebbezők három jogalapra hivatkoznak. Az elsőt téves jogalkalmazásra, a releváns tények pontatlan értékelésére és az indokolási kötelezettség megsértésére alapítják, mivel a Törvényszék a vitatott határozat E 2/2005. sz. támogatásra vonatkozó része elleni

kereset elfogadhatóságát a fellebbezők tényleges vagy potenciális kedvezményezetti minőségének kérdéséről tette függővé. A második jogalapot téves jogalkalmazásra, a releváns tények pontatlan értékelésére és az indokolási kötelezettség megsértésére alapítják, mivel a Törvényszék a vitatott határozat E 2/2005. sz. támogatásra vonatkozó része tekintetében úgy ítélte meg, hogy a fellebbezők nem tartoznak a wocok „zárt köréhez”. A harmadik jogalapot téves jogalkalmazásra, a releváns tények pontatlan értékelésére és az indokolási kötelezettség megsértésére alapítják, mivel a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a fellebbezőknek nem fűződött érdekük a vitatott határozat N 642/2009. sz. támogatásra vonatkozó részének megsemmisítéséhez.

- 20 Mivel a fellebbezés alátámasztására felhozott első két jogalapot a fellebbezők a Törvényszék által a kereshetőségi jogukra vonatkozóan végzett értékeléssel szemben terjesztették elő, ezeket a harmadik jogalap vizsgálatát követően együttesen kell megvizsgálni.

A harmadik jogalapról

A felek érvei

- 21 A fellebbezők szerint legelőször is a Törvényszék tévesen feltételezte a megtámadott végzés 59. pontjában, hogy az N 642/2009. sz. támogatás alkalmazásának feltételei a nemzeti hatóságoktól, és nem a Bizottságtól erednek.
- 22 Ezt követően a Törvényszék a megtámadott végzés ugyanezen pontjában tévesen következtetett a fellebbezők eljáráshoz fűződő érdekének hiányára azon az alapon, hogy nem biztos, hogy a Bizottság más feltételek mellett is jóváhagyta volna a támogatási programot.
- 23 Végül e körülmények között a Törvényszék tévesen nem adott helyt a fellebbezők eljárási jogaik megsértésére alapított kifogásának, amennyiben nem rendelkezhetek az érdekelt fél jogállásával.
- 24 A Bizottság kiemeli, hogy mivel az N 642/2009. sz. támogatás új program volt, a fellebbezők nem hivatkozhattak a vitatott határozat elfogadását megelőző, számukra kedvezőbb korábbi fiktív helyzetre.
- 25 Ennélfogva ezt az érvet mint megalapozatlant el kellene utasítania a Bíróságnak.

A Bíróság álláspontja

- 26 Ami a fellebbezők első érvét illeti, meg kell állapítani, hogy a Törvényszék nem kapcsolta össze ez utóbbiaknak a vitatott határozat N 642/2009. sz. támogatásra vonatkozó része megtámadásához fűződő érdekét azzal a kérdéssel, hogy e támogatás alkalmazási szabályait milyen mértékben írta elő maga a Bizottság, illetve a holland hatóságok.
- 27 Amennyiben viszont az említett határozat egy bejelentett új támogatásra vonatkozott, a Törvényszék a megtámadott végzés 58. pontjában arra szorítkozva igazolta az eljáráshoz fűződő érdek hiányát, hogy a fellebbezők nem hivatkozhatnak e célból olyan korábbi helyzet fennállására, amelyben a támogatást a vitatott határozatban szereplő feltételeknél kedvezőbb feltételek mellett nyújtották.
- 28 Ami a második érvet illeti, meg kell állapítani, hogy ez az érv az indokolásnak a megtámadott végzés 59. pontjában szereplő olyan mellékes része ellen irányul, amelynek cáfolata nem tenné lehetővé a fellebbezők eljáráshoz fűződő érdekének elismerését.
- 29 Mindenesetre – amint a főtanácsnok indítványának 36. pontjában arra rámutatott – a fellebbezők nyilvánvalóan tévesen értelmezik a megtámadott végzés e pontját. Ebből ugyanis nem következik, hogy a fellebbezőknek azért nem fűződik érdekük az eljáráshoz, mert nem volt biztos, hogy a Bizottság más

feltételek mellett is engedélyezte volna a támogatási programot. A Törvényszék egyszerűen azt kívánta hangsúlyozni, hogy a fellebbezők a jelen ügy körülményei között nem hivatkozhatnak a vitatott határozat elfogadását megelőző, számukra kedvezőbb helyzetre, mivel semmilyen szerzett joguk nem volt a tervezett támogatás tekintetében.

- 30 Ami a harmadik érvet illeti, a Bíróság már kimondta, hogy amennyiben a felperes a kifogást nem emelő bizottsági határozat megsemmisítését eljárás jogainak megsértése miatt kéri, neki kell bizonyítania, hogy a bejelentett intézkedés előzetes vizsgálati szakaszában a Bizottságban kételyeknek kellett volna felmerülnie a szóban forgó intézkedés közös piaccal való összeegyeztethetőségével kapcsolatosan (lásd ebben az értelemben a C-83/09. P. sz., Bizottság kontra Kronoply és Kronotex ügyben 2011. május 24-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-4441. o.] 59. pontját).
- 31 A jelen ügyben a Bizottság a vitatott határozatban előzetes vizsgálat eredményeképpen jutott az új támogatást a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánító következtetésre. Mivel a fellebbezők ennek potenciális kedvezményezettjei, nem érvelhetnek úgy, hogy a Törvényszék az eljárási jogukat megsértve tévesen alkalmazta a jogot.
- 32 Következésképpen a harmadik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az első és a második jogalapról

A felek érvei

- 33 Először is a fellebbezők arra hivatkoznak, hogy – mivel az E 2/2005. sz. támogatás kedvezményezettjei voltak, mielőtt a vitatott határozat módosította azt – a Törvényszék tévesen támaszkodott a megtámadott végzés 44. és 45. pontjában a módosított támogatási program potenciális kedvezményezettjekénti minőségükre annak érdekében, hogy megtagadja tőlük az olyan félkénti minőségüket, akiket e határozat személyükben érinti. A korábbi helyzetüket ugyanis nagymértékben veszélyeztetik a támogatások új, a vitatott határozattal bevezetett módosításokból eredő odaítélési feltételei.
- 34 Egyfelől, ha a korábbi program alapján nyújtott és a vitatott határozat elfogadását követően visszafizetett, létező kölcsönöket újra kellene finanszírozni, csak akkor lehetne garanciát nyújtani, ha a woco teljesíti az E 2/2005. sz. támogatás keretében újonnan meghatározott feltételeket.
- 35 Másfelől, ha a kölcsönök korábban választható olyan befektetésekre vonatkoznak, amelyeknek az alapok által nyújtott garancia melletti finanszírozása a vitatott határozat elfogadását követően már nem megengedett, e befektetéseket az említett kölcsönök esedékességének időpontjában garancia nélküli külső alapokból kellene finanszírozni.
- 36 Ebből következően a fellebbezők ténybeli helyzete különbözik azon wocok helyzetétől, amelyek nem szerzetek engedélyt a vitatott határozat elfogadása előtt.
- 37 Másodsorban a Törvényszék a „zárt kör” fogalmának túlságosan szigorú meghatározására támaszkodott.
- 38 Így a Törvényszék a megtámadott végzés 46. pontjában feltételezésnek minősítve tévesen utasította el azon körülményt, hogy Hollandiában a jövőben nem létesül új, lakásépítő szövetkezetként engedélyezett intézmény.
- 39 Végezetül a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott végzés 51. pontjában megkövetelte, hogy a fellebbezők különbözzenek a vitatott határozat elfogadása előtt már létező többi wocoktól.

- 40 A Bizottság arra hivatkozik, hogy a holland hatóságok által vállalt kötelezettségek csak a vitatott határozat elfogadását követő időszakra vonatkoznak. Következésképpen a fellebbezők eredeti helyzetét nem befolyásolja e határozat. Ráadásul a Bizottság nem követelte az eredeti támogatási program alapján folyósított összegek visszafizettetését.
- 41 A Bizottság kiemeli, hogy a holland szabályozás az új intézmények objektív kritériumok alapján történő engedélyeztetését írja elő. Ennélfogva a fellebbezők szükségképpen a gazdasági szereplők bővíthető köréhez tartoznak.

A Bíróság álláspontja

- 42 Előzetesen ki kell emelni, hogy a vitatott határozatot 2009. december 15-én fogadták el, vagyis az EK-Szerződést módosító Lisszaboni Szerződés hatálybalépését követően.
- 43 Más módosítások mellett a Lisszaboni Szerződés az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésébe egy harmadik mondatrész beiktatásával rugalmasabbá tette az e rendelkezés értelmében a természetes és jogi személyek által az uniós aktusokkal szemben benyújtott megsemmisítés iránti keresetek elfogadhatósági feltételeit. E mondatrész ugyanis, anélkül hogy a természetes és jogi személyek által benyújtott megsemmisítés iránti keresetek elfogadhatóságát alárendelné a személyes érintettség feltételének, biztosítja e jogorvoslatot az olyan rendeleti jellegű jogi aktusok tekintetében is, amelyek nem tartalmaznak végrehajtási intézkedéseket, és amelyek a felperest közvetlenül érintik (lásd ebben az értelemben a C-583/11. P. sz., Inuit Tapiriit Kanatami és társai kontra Parlament és Tanács ügyben 2013. október 3-án hozott ítélet 57. pontja).
- 44 Az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése ennélfogva két olyan esetet szabályoz, amelyben keresetösségi jog illeti meg a természetes vagy jogi személyeket annak érdekében, hogy eljárást indítsanak olyan jogi aktusok ellen, amelyeknek nem címzettjei. Egyrészt ilyen eljárások csak azzal a feltétellel indíthatók, hogy e jogi aktusok őket közvetlenül és személyükben érintik. Másrészt az ilyen személyek eljárást indíthatnak olyan végrehajtási intézkedéseket nem tartalmazó rendeleti jellegű jogi aktusokkal szemben, amelyek őket közvetlenül érintik (a C-274/12. P. sz., Telefónica kontra Bizottság ügyben 2013. december 19-én hozott ítélet 19. pontja).
- 45 Ezzel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésében előírt azon elfogadhatósági feltételek, amelyek a valamely természetes vagy jogi személy által a nem neki címzett határozat ellen benyújtott kereset elfogadhatóságát azon feltételhez kötik, hogy a kereset benyújtóját a határozat közvetlenül és személyében érintse, eljárásgátló oknak minősülnek, amelyet az uniós bíróságok bármikor, hivatalból is vizsgálhatnak (lásd ebben az értelemben a C-362/06. P. sz., Markku Sahlstedt és társai kontra Bizottság ügyben 2009. április 23-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-2903. o.] 22. pontját).
- 46 Márpedig a Törvényszék a megtámadott végzésben a kereset elfogadhatatlanná nyilvánítása érdekében a fellebbezőknek az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésének második mondatrésze szerinti személyes érintettségére vonatkozó feltétel vizsgálatára szorítkozott, és nem vizsgálta az említett kereset elfogadhatóságát az említett EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésének harmadik mondatrészében szereplő, kevésbé szigorú többi feltétel tekintetében, amelynek vizsgálatát semmiképpen nem határozta meg előre a személyes érintettség hiányának megállapítása.
- 47 Ezért a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot.
- 48 E téves jogalkalmazás mindazonáltal hatástalan, ha bebizonyosodik, hogy a fellebbezők keresete nem teljesíti az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésének harmadik mondatrészében szereplő elfogadhatósági feltételeket.

- 49 A fent említett rendelkezés értelmében megsemmisítés iránti kereset indítható többek között az olyan, végrehajtási intézkedéseket nem tartalmazó rendeleti jellegű jogi aktusokkal szemben, amelyek a felperest közvetlenül érintik.
- 50 A Bíróság e tekintetben már kimondta, hogy annak értékeléséhez, hogy valamely rendeleti jellegű jogi aktus tartalmaz-e végrehajtási intézkedéseket, az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése utolsó fordulata alapján a jogorvoslati jogára hivatkozó személy helyzetét kell figyelembe venni (a fent hivatkozott Telefónica kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 30. pontja).
- 51 Annak vizsgálata érdekében továbbá, hogy a megtámadott jogi aktus tartalmaz-e végrehajtási intézkedéseket, kizárólag a kereset tárgyára kell utalni (a fent hivatkozott Telefónica kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 31. pontja).
- 52 A jelen esetben a fellebbezők keresete egyfelől azon vitatott határozat megsemmisítésére irányul, amelyben a Bizottság megerősítette az E 2/2005. sz. támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségét azt követően, hogy a holland hatóságok kötelezettségeket vállaltak azon támogatási program módosítására, amelynek a kedvezményezettjei voltak a fellebbezők. A vitatott határozat (41) preambulumbekzdéséből következik, hogy e kötelezettségvállalásokat egy új miniszteri rendelet és egy új lakástörvény hajtja végre.
- 53 Másfelől a vitatott határozat nem határozza meg a holland hatóságok által az E 2/2005. sz. támogatás körében vállalt kötelezettségek alkalmazásának különös és konkrét következményeit a fellebbezők tevékenységeire nézve. E következmények a miniszteri rendelet és az új lakástörvény végrehajtására hozott jogi aktusok révén jelennek meg, amelyek önmagukban azon végrehajtási intézkedéseknek minősülnek, amelyeket a vitatott határozat az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésének harmadik mondatrésze értelmében tartalmaz.
- 54 Ezért függetlenül attól a kérdéstől, hogy a vitatott határozat a fent hivatkozott rendelkezés értelmében vett „rendeleti jellegű jogi aktus”-e, mivel a fellebbezők keresete nem teljesíti az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésének harmadik mondatrészében szereplő feltételeket, hatástalan azon hiba, amelyet a Törvényszék a megtámadott végzésben azáltal követett el, hogy nem vizsgálta meg e kereset elfogadhatóságát ezen egyéb feltételek fényében is.
- 55 Ezen pontosítást követően meg kell vizsgálni a fellebbezők által fellebbezésük alátámasztására felhozott első és második jogalapot.
- 56 E tekintetben nem vitatott, hogy a vitatott határozat egyetlen címzettje a Holland Királyság.
- 57 Amint arra a Törvényszék a megtámadott végzés 28. pontjában emlékeztetett, harmadik személyeket csak akkor érinthet személyükben egy másik személynek címzett határozat, ha ez a határozat sajátos jellemzőik vagy egy őket minden más személytől megkülönböztető ténybeli helyzet folytán vonatkozik rájuk, és ezáltal a címzetthez hasonló módon egyéníti őket (a Bíróság 25/62. sz., Plaumann kontra Bizottság ügyben 1963. július 15-én hozott ítélete [EBHT 1963., 197. o., 223. o.]; a C-298/00. P. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-4087. o.] 36. pontja; a fent hivatkozott Inuit Tapiriit Kanatami és társai kontra Parlament és Tanács ügyben hozott ítélet 72. pontja, valamint a fent hivatkozott Telefónica kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 46. pontja).
- 58 E tekintetben – amint a Törvényszék a megtámadott végzés 47. pontjában kiemelte – igaz, hogy pusztán az a lehetőség, amely szerint azon jogalanyok, akikkel szemben a hivatkozott intézkedés alkalmazandó, szám szerint vagy akár egyedileg többé-kevésbé pontosan meghatározhatók, semmi esetre sem jelenti, hogy e jogalanyokat ezen intézkedés által személyükben érintettnek kell tekinteni, amennyiben a szóban forgó jogi aktus a benne meghatározott objektív jogi vagy ténybeli helyzet folytán alkalmazandó (a fent hivatkozott Telefónica kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 47. pontja).

- 59 Az állandó ítélkezési gyakorlatból mindazonáltal következik, hogy ha a megtámadott határozat annak elfogadásakor azonosított vagy azonosítható személyek csoportját érinti, a csoport tagjaira jellemző szempontok alapján e személyeket e jogi aktus azért érintheti személyükben, mert a gazdasági szereplők meghatározott köréhez tartoznak, és ez különösen így van abban az esetben, ha a határozat az egyén által az elfogadását megelőzően megszerzett jogokat módosítja (lásd ebben az értelemben a C-125/06. P. sz., Bizottság kontra Infront WM ügyben 2008. március 13-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-1451. o.] 71. és 72. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 60 A jelen esetben meg kell jegyezni, hogy – amint azt a Törvényszék a megtámadott végzés 30. pontjában megállapította – a királyi rendelettel történő engedélyezési rendszerben megadott lakásépítő szövetkezeti minőség, a wocok száma és azonossága pontosan meg volt határozva a vitatott határozat elfogadásának időpontjában.
- 61 Nem vitatott továbbá, hogy a vitatott határozat hatása az volt, hogy 2011. január 1-jétől – az új lakástörvény hatálybalépésének időpontjától – módosította a támogatási programot, amelynek ezen időpontig az engedéllyel rendelkező wocok a kedvezményezettjei voltak, mégpedig úgy, hogy működési feltételeiket a korábbinál kedvezőtlenebbé tette, különösen arra tekintettel, hogy – amint azt a fellebbezők a tárgyaláson kiemelték – csökkent a módosított program értelmében a wocok által kezelt lakások bérlőiként választható bérlők kiválasztására vonatkozó mozgástér, és megszűnt a kölcsönök azon garanciaalapja, amely a rendelkezésükre állt.
- 62 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a fellebbezők a gazdasági szereplők zárt köréhez tartoznak, ami egyéníti őket e határozatnak az E 2/2005. sz. támogatásra vonatkozó része tekintetében.
- 63 Ennélfogva a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor megállapította, hogy a fellebbezőket nem érinti személyükben a vitatott határozat E 2/2005. sz. támogatásra vonatkozó része.
- 64 E megfontolásokból következően a megtámadott végzést hatályon kívül kell helyezni, amennyiben az megállapította, hogy a fellebbezőket nem érinti személyükben a vitatott határozatnak az E 2/2005. sz. támogatásra vonatkozó része.

Az első fokon indított kereset elfogadhatóságról

- 65 Az Európai Unió Bírósága alapokmánya 61. cikke első bekezdésének második mondata alapján a Bíróság a Törvényszék határozatának hatályon kívül helyezése esetén, ha a per állása megengedi, az ügyet maga érdemben eldöntheti.
- 66 Noha a Bíróságnak az eljárás e szakaszában nem áll módjában érdemben határozni az Törvényszék előtt indított keresetről, rendelkezik az ahhoz szükséges információkkal, hogy véglegesen határozzon a vitatott határozat E 2/2005. sz. támogatásra vonatkozó részével szemben indított kereset elfogadhatóságáról.
- 67 E tekintetben emlékeztetni kell először is arra, hogy valamely természetes vagy jogi személy által indított megsemmisítés iránti kereset csupán abban az esetben elfogadható, amennyiben a felperesnek érdeke fűződik a megtámadott jogi aktus megsemmisítéséhez. Ez az érdek feltételezi, hogy a megtámadott aktus megsemmisítése önmagában jogi következményekkel járhat, és a kereset ezért – eredményét tekintve – az azt indító fél javára szolgálhat (lásd ebben az értelemben a C-519/07. P. sz., Bizottság kontra Koninklijke FrieslandCampina NV ügyben 2009. szeptember 17-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-8495. o.] 63. pontját).
- 68 Másodsorban az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésének második mondatrésze értelmében a fellebbezőket nemcsak személyükben kell hogy érintse azon aktus, amelynek megsemmisítését kéri, hanem közvetlenül is, abban az értelemben, hogy ez utóbbi közvetlen hatást kell hogy gyakoroljon e

felek jogi helyzetére, és nem hagyhat mérlegelési lehetőséget az említett jogi aktus végrehajtásával megbízott hatóságok számára, mert az ilyen végrehajtás tisztán automatikus jellegű, és köztes szabályok alkalmazása nélkül, egyedül az uniós szabályozás alapján történik (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bizottság kontra Koninklijke FrieslandCampina ügyben hozott ítélet 48. és 49. pontját).

- 69 A jelen ügyben egyfelől – mivel a jelen ítélet 66. pontjából következik – az E 2/2005. sz. támogatási program módosításai a korábbinál kedvezőtlenebbé teszik a wocok működési feltételeit – a vitatott határozatnak az említett támogatási programra vonatkozó részében történő megsemmisítése az engedéllyel rendelkező wocok számára a korábbinál kedvezőbb feltételek fenntartását eredményezné.
- 70 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a fellebbezőknek jogszerű érdekük fűződik a vitatott határozatnak az E 2/2005. sz. támogatásra vonatkozó részében történő megsemmisítéséhez.
- 71 Másfelől emlékeztetni kell arra, hogy a vitatott határozatot a Bizottság – amint az e határozat (74) preambulumbekzdéséből következik – a 659/1999 rendelet 19. cikke (1) bekezdésének megfelelően fogadta el.
- 72 Márpedig – amint a főtanácsnok indítványának 43–45. pontjában emlékeztetett rá – a 659/1999 rendelet 19. cikkének (1) bekezdése szerinti eljárás keretében a tagállami javaslatokat rögzítő bizottsági határozat az, amely az említett javaslatokat kötelezővé teszi.
- 73 Erre tekintettel az a körülmény, hogy a vitatott határozatban rögzített módosításokat a holland szabályozás átvette, nem kérdőjelezheti meg ezt a megállapítást. Ugyanis, amint a főtanácsnok indítványának 94. és 98. pontjában szintén megjegyezte, a Holland Királyság nem rendelkezik mérlegelési jogkörrel a vitatott határozat végrehajtása tekintetében.
- 74 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a vitatott határozatnak az E 2/2005. sz. támogatásra vonatkozó része közvetlen hatásokat gyakorol a fellebbezők jogi helyzetére.
- 75 E megfontolások összességéből következően a fellebbezők által a Törvényszék előtt indított megsemmisítés iránti keresetet elfogadhatónak kell nyilvánítani, amennyiben e fellebbezőknek egyfelől érdekük fűződik a vitatott határozat E 2/2005. sz. támogatásra vonatkozó részének megtámadásához, másfelől pedig személyükben és közvetlenül érinti őket a vitatott határozatnak az E 2/2005. sz. támogatásra vonatkozó része.

A költségekről

- 76 Mivel az ügyet a Bíróság visszautalja a Törvényszék elé, a jelen fellebbezési eljárás költségeiről jelenleg nem kell határozni.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A Bíróság hatályon kívül helyezi az Európai Unió Törvényszéke által a T-203/10. sz., Stichting Woonpunt és társai kontra Bizottság ügyben 2011. december 16-án hozott végzést, amennyiben az elfogadhatatlannak nyilvánította az E 2/2005. és N 642/2009. sz. állami támogatásról (Hollandia – Létező támogatás és különleges projekt támogatás lakásépítő szövetkezetek részére) szóló, 2009. december 15-i C(2009) 9963 végleges bizottsági határozat E 2/2005. sz. támogatási programra vonatkozó részének megsemmisítése iránt a Stichting Woonpunt, a Stichting Havensteder, a Woningstichting Haag Wonen és a Stichting Woonbedrijf SWS.Hhvl által indított keresetet.**
- 2) **A Bíróság a fellebbezést ezt meghaladó részében elutasítja.**

- 3) **A jelen rendelkező rész 1. pontjában szereplő megsemmisítés iránti kereset elfogadható.**
- 4) **A Bíróság a jelen ügyet visszautalja az Európai Unió Törvényszékéhez, hogy az határozzon érdemben a jelen rendelkező rész 1. pontjában szereplő megsemmisítés iránti keresetről.**
- 5) **A Bíróság a költségekről jelenleg nem határoz.**

Aláírások